Bolest textilního průmyslníka

V malé vesnici na severu Čech bylo objeveno dílo známého architekta. Nyní zde klíčí naděje na rozvoj turistiky.

Až do 27. dubna 1893 měl Gustav Brass štěstí na své straně. Potomek textilního továrníka z moravského Zabřehu udělal všechno správně. Ve svých 20 letech odešel daleko z domova do severočeské vesničky Dolní Podluží, kde vybudoval přádelnu a barvírnu textilií. Poté co se oženil s dcerou místního továrníka Antona Richtera se Dolní Podluží, vesnička na hranici tehdejšího Rakouska-Uherska a Saska, stala jeho domovem. Jeho žena Berta-Elisabeth mu v roce 1875 porodila syna Paula a později ještě dvě dcery. Tím byl zajištěn pokračovatel jeho podniku. Paul navštěvoval biskupské gymnázium v Litoměřicích. Ovšem k návratu domů už nikdy nedošlo. Právě ve zmíněném dni mu zemřel jediný syn, kterému nebylo ještě ani 18 let.

Ocenit dědictví historie

Dolní Podluží je obec, která sousedí se saskou obcí Herrenwalde. Zaměstnancům obecního úřadu v Dolním Podluží leží na srdci, aby historie německého původu zůstala zachována. *„My jsme doposud toto dědictví důstojně neocenili“*, říká Lukáš Janků. Hovoří o vyhnání původního obytelstva po druhé světové válce. Tehdy v průmyslové vesnici žilo více jak 3000 obyvatel. Dnes už to není ani polovina a z původního průmyslu se už skoro nic nezachovalo. Ovšem dědictví a péče o něj by mohla podle názoru obce nastartovat jiné hospodářské odvětví, a to turistiku.

Je to přesně rok, kdy je obec Dolní Podluží o jednu historickou stavbu bohatší. Jedná se o hrobku rodiny Brass. Kdyby se smutek dal přepočítat na peníze, byla by výsledkem tato neogotická stavba na hřbitově patřící obci. Gustav Brass, který nechal tuto rodinnou hrobku pro svého syna postavit, tím ale nepověřil jen tak nějakého architekta, nýbrž si zvolil Victora Luntze, jenž byl předním stavitelem říšského města Vídně. Tato informace je ale relativně nová a byla rozhodující pro vznik snahy o záchranu této hrobky. *„Obec se snaží již dlouho o její rekonstrukci, ale vždy se provádělo jen to nejnutnější, neboť chyběly peníze na provádění větších prací“* vypraví Lukáš Janků. Vše se změnilo na podzim 2018, kdy Lukáš Janků nastoupil na Obecní úřad v Dolním Podluží. Ve svém původním působišti v Novém Boru se totiž zabýval podobnou problematikou a přinesl s sebou zkušenosti v obstarávání prostředků a vztah k historickým památkám.

Šťastná náhoda pro obec

Jeho vyhraněný zájem o historii s německým kontextem byla šťastná náhoda pro vesnici na Lužničce, kde hledal nové výzvy související s historickým dědictvím. *„V našem archivu jsem narazil na Luntze jako architekta. Tím stoupla důležitost této hrobky a měli jsme velkou šanci, aby tato hrobka byla zařazena mezi památkově chráněné stavby“*, vypráví Lukáš Janků. *„U této hrobky se jedná o jedinou stavbu architekta Luntze, která se nachází na území České republiky, což je velká vzácnost“* říká Mgr. Tomáš Brož, vedoucí oddělení Národního památkového úřadu v Ústí nad Labem a poukazuje na podobný případ v blízké Krásné Lípě, kde místní textilní podnikatel Carl August Dittrich pověřil významného pruského architekta Juliuse Carla Raschdorffa stavbou rodinné hrobky. To poukazuje na význam tohoto regionu, který v žádném případě nebyl periferii jako dnes, když si továrníci mohli dovolit oslovit významné evropské architekty.

Mgr. Tomáš Brož osobně doporučil žádost o prohlášení hrobky rodiny Brass za nemovitou kulturní památku Ministerstvem kultury. Netrvalo to ani 3 měsíce a hrobka byla prohlášena za nemovitou kulturní památku. *„Jsou budovy u kterých tento proces trvá léta. Tady pomohl ohromný zájem obce“* vysvětlil památkář. Kromě hrobky samotné tu byl ještě lustr a jeden ze tří zbylých sarkofágů, které byly zařazeny do kategorie movitých kulturních památek. S tímto statusem stoupá naděje, že hrobka obdrží dotační prostředky. Od té doby už Obec Dolní Podluží udělala pro záchranu hrobky hodně. S podporou Česko – německého fondu budoucnosti byly restaurovány dveře a jejich kování, portál a vitrážová okna. *„Jako další krok se letos bude restaurovat střecha a později fasáda. Potom přijdou na řadu interiéry, sarkofág a lustr“* vysvětluje Lukáš Janků další postup. Celá rekonstrukce bude stát víc než 170 000 euro. Lukáš Janků přejíždí pohledem celý hřbitov. Nachází se zde mnoho hrobů s německými nápisy, mezi nimi i mnoho válečných hrobů a dvě další hrobky. Připočteme- li k tomu ještě křížky a další kamenné svědky na území obce, příjdeme k jednoduchéme závěru“ *„Abychom odčinili vinu na historickém dědictví, máme ještě mnoho práce před sebou“* komentuje Lukáš Janků.